

Krönikor av Yngve Andersson

Många äldre och medelålders läsare av Strengnäs tidning kunde i många år läsa YAN:s Krönika. Varje vecka tog han i den upp sådant som var aktuellt och som kunde roa läsaren. Krönikören var förstås platsredaktören Yngve Andersson, som lade ner pennan på

nittioalet. Han var infödd Mariefredsbo och visste alltså vad han talade om när det gällde Mariefred förr och nu. Hans smått humoristiska sätt att skriva gjorde att krönikorna blev mer som kåserier. Som "sommarredaktör" under Yngves semestrar fick jag själv prova på krönikörsjobbet. Dock utan att uppnå hans välformulerade rader. Krönikorna jag valt tror jag visar hans personliga stil och hans kärlek till sin stad.

Olle Gustafsson

MARIEFREDS KRÖNIKAN

Hjorthagens grindvakt

Solen sken, fåglarna kvittrade, vårvinden lekte och viskade, precis som det står i visan. Det var upplagt för en tidig söndagspromenad på det "motionsspår" som för var dag upptäcks av allt flera Mariefredsbor, således Hjorthagen.

Grinden uppe vid "Fabriken" hade, precis som i forna där, en speciell grindvakt, även här var högst tillfällig. Hur som helst: en grabb i tio-tolvårsåldern stod där och höll upp grinden och det signaturen såg så vanligt och trivsamt ut att han håvade upp lite "grus" ur fickan och lämnade över som grindslant. Grabben tackade öppet och hövligt och vi släntrade vidare in i hagen bland alla promenerande, joggande och cyklande söndagsmotionärer.

"Tant Pettersson"

Medan vi njöt av det underbara vädret tänkte vi på vår barndoms och ungdoms ordinarie grindvakt vid samma ingång. "Tant Pettersson".

Hon satt där, kanske ända in på trettioalet (?) dagen i ända både på söndagar och helgdagar under sommarmånaderna och hade till uppgift att se till så att ingen av de många besökarna slarvade med grindstängningen som möjliggjorde för någon av hjortarna att smita ut.

Visserligen tror inte signaturen att hjortarna i allmänhet hade några funderingar i den riktningen - den notoriska smitaren "Metta" kom ju långt senare och blev både polisärende och revystoff men "Tant Pettersson" satt där i alla fall och hade en visserligen anspråklös men dock ersättning från slottet, dit hon på ett eller annat sätt hade hört alldenstund hon bodde i en av de röda byggnaderna vid "Fabriken".

Kanske det helt enkelt förhöll sig så med hennes uppgift, som sköttes föredömligt plikttroget, att det var ett sätt att legitimera den utbetalning till henne som hon behövde för att kunna leva drägligare, men det vet vi inte.

Oavsett om det var så eller inte, så satt i alla fall grindvakten "Tant Pettersson" där på sin mycket obekväma, ryggradslösa grönmålade träbänk sommar efter sommar och detta hör till de bilder från Mariefred som har fastnat för gott i vart sinne och i vart minne.

Betrodd tjänsteman

Vid flera tillfällen blev signaturen vittne till hur besökare, alldeles spontant som ett tack för att hon fåmält och vanligt hade berättat lite grann om Hjorthagen och dess invånare, ville förmå henne att också från dem ta emot en grindslant. Alla försök i den riktningen avvisades lika vanligt men bestämt. En betrodd tjänsteman vid slottsförvaltningen tillskansar sig ingalunda några extrafavörer, inte ens om uppdraget är så betydelselöst och lågavlönat som grindvaktens.

Den tillfälliga sentida grindvakten fick också signaturen att fundera vidare, fundera över tio- och tolvåringars levnadsvillkor jämfört hur det var i var egen ungdom. Söndagens grindvakt tyckte säkert bara att den här uppmärksamheten var en kul grej och blev väl närmast överraskad av grindslanten. När min generation var i samma ålder var däremot småförtjänster som barnen kunde göra ofta ett mycket värdefullt tillskott till försörjningen. Själv jobbade signaturen mycket tidigt som vattenbärare från stadspumpen till fröken Stenholm - en mariefredsk motsvarighet till Grönköpings fröken Liljedotter. Vattenbärarens veckolön var trettiofem öre.

Något Ob-tillägg för söndagarna förekom inte. De flesta av mina jämnåriga hade liknande åtaganden och det här körde vi med till dess vi hade passerat tioårsstrecket, då vi blev antingen mejslare på metallfabriken eller livremstillverkare hos Ragnar Bander. Men det är en annan historia, som vi kanske får återkomma till.

MARIEFREDS KRÖNIKAN

Konstnären Severus

Häromdagen då signaturen, som ofta händer, tog en promenad runt Hjorthagen, råkade solen stå i precis rätt läge för att det skulle bli släpljus över den stora stenen invid väggkanten i närheten av Näsängsudden. Den på stenen inhuggna "gubben" kunde skönjas även av en med nedsatt syn. Tidigare hände det år efter år att någon, som var angelägen om att porträttet ifråga skulle bevaras åt eftervärlden, fyllde i konturerna med röd färg. Men det var säkerligen decennier sedan en sådan åtgärd senast vidtogs.

Konstverket ifråga är för den skull numera mycket svårt att urskilja för den som inte i förväg vet var han skall leta, och det vet säkert inte många.

Både den inhuggna figuren och den som är skyldig till den har förmodligen fallit ur minnet på de flesta Mariefredsbor vid det här laget.

Har man väl funnit stenen kan man emellertid än i dag, om man tittar noga, urskilja både bilden och det S som står som signatur under den.

Versalen utgör begynnelsebokstaven i namnet på den konstnär som för väl ett halvsekel sedan kom på idén att hugga in sitt självporträtt.

Ett par hundra meter norr om Näsängsudden i Hjorthagen kan Severus självporträtt fortfarande studeras på plats.

Det fullständiga namnet var Severus och han kom till Mariefred någon gång på 1920-talet. Han var av finsk härkomst och man vågar väl påstå utan att göra denne enstöring orättvisa att hans konstnärliga produktion aldrig nådde upp till några kvalitativa höjder.

En seriös konstkritiker skulle väl snarare vilja inränga hans alster under rubriken "Hötorgskonst".

Signaturen råkar förresten själv ha en oljemålning - "Hjortar i vårvintrig terräng"- av Severus hängande hemma på "Hötorgsväggen" och det är han glad för.

Huvudsakligen målade denne ensamvandrare, som väl ingen enda Mariefredsbo någonsin kom riktigt in på livet, akvarell men såvitt vi kan erinra oss sålde han aldrig någonting. De ovan nämnda hjortarna lär ha varit kvarglömda i en skrubbe och hamnade för inte alls länge sedan hemma hos oss. Dom har, så vitt jag förstår, endast kuriosavärde. Men det är ju inte fy skam det heller.

Någon ensammanne människa än denne finske målare har väl näppeligen någonsin funnits i Mariefred. Figuren hade något smått tragiskt över sig, och det blev naturligtvis inte mindre tragiskt utav att han hade påtagliga bekymmer med att skaffa sig mat för dagen.

Severus tilltrasslade ekonomi tvingade honom också att stjäla elström via en nålledare, som han stack in i kabeln strax framför mätaren. Tilltaget blev upptäckt och stadsfiskal Dahllöf kom hem för att utreda ärendet.

"Jag har så förtvivlat dåligt ställt, så att jag är nära att svälta ihjäl", förklarade immigranten för stadsfiskalen. – Hade jag bara så mycket pengar att det räckte till biljetten hem, så skulle jag omgående flytta hem till Finland igen.

"Hur mycket skulle i så fall herr Severus behöva", undrade stadsfiskal Dahllöf. "Ja, trettiofem kronor skulle jag väl kunna ta mig tillbaka på. Men var skall jag få tag i den summan?"

Stadsfiskalen betänkte sig inte en enda sekund. Han plockade snabbt fram tre tiar och en femma ur sin egen plånbok. – Se här, varsågod, här är pengarna, tag dem och res hem.

Den uppmaningen behövde inte Severus höra mer än en gång. Den enstöriga konstnären som vandrat omkring bland oss exotiska Mariefredsbor något år, gjorde precis som Stadsfiskalen föreslog. Han tog de trettiofem kronorna och försvann både från Mariefred och Sverige.

Det ännu inte anhängiggjorda målet om stulen elström lades omedelbart ned och idag lär väl inte mer än en handfull naskoviter överhuvudtaget kunna erinra sig vare sig konstnären eller hans verk.

I Hjorthagen kan man emellertid än idag beskåda det självporträtt som han en gång under sina ensamvandringar för femtio år sedan högg in i en sten något hundratal meter från Näsängsudden.

YAN juli-78